

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Видавництво «Гілея»

 Гілея

Науковий вісник

Випуск 146 (№ 7)

Ч. 1. Історичні науки

Київ – 2019

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно

Фахове видання
з історичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 1328 від 21 грудня 2015 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 22632-12532ПР від 24 квітня 2017 року

Друкується за рішенням:
Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 15 від 27 червня 2019 р.)

Збірник входить до міжнародних баз

Google Scholar; Index Copernicus (Польща); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Індія).

Шеф – редактор:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України, акад. НАПН України (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Кивлюк О. П., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Муляр В. І., д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України, акад. НАПН України (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Зеленков А. І., д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)

Колесник В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України (Україна, Київ)

Мирзаханян Р., д-р іст. наук, проф. (Арменія, Єреван)

Михальченко М. І., д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України (Україна, Київ)

Рафальський О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

Савельєв В. Л., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Солдатенко В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України (Україна, Київ)

Степико М. Т., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна колегія з історичних наук:

Войцехівська І. Н., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

Дробот І. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Журба М. А., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Лазько Г. Г., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)

Лисак В. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)

Мезга М. М., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)

Михайлюк В. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Старобільськ)

Стоян Т. А., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Сушко О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Чернега Л. М., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Шоповал Ю. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

Гілея: науковий вісник. – К. : «Видавництво «Гілея», 2019. – Вип. 146 (№ 7). Ч. 1. Історичні науки. – 141 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем сучасної науки в умовах полікультурного глобалізаційного суспільства. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

ISSN 2076-1554

NATIONAL PEDAGOGICAL
DRAGOMANOV UNIVERSITY

Academy of Sciences of Ukraine

Publishing House Hileya

Hileya
SCIENTIFIC BULLETIN

Volume 146 (No. 7)
Part 1. Historical sciences

Kyiv – 2019

The collection is founded in 2004. Printed on a monthly basis

**Scientific professional publication
on history order of the Ministry of Education and Science
No. 1328 dated 21 December, 2015 (re-registration)**

Certificate of printed mass media's state registration (re-registration): Series KB № 22632-12532IIP from April 17th, 2017

Printed by decision
of National Pedagogical Dragomanov University (protocol № 15 of June 27, 2019)

The collection is a member of international database

Google Scholar; Index Copernicus (Poland); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (India).

Honored Chief Editor:

Andrushchenko V. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. of NAPS Ukraine (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Chief Editor:

Vashkevych V. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Co-editor:

Kyвлиuk O. P., Doctor of Philosophical Sciences, Senior Scientist, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Muliar V. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Zhytomyr)

Editorial board:

Andrushchenko V. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. of NAPS Ukraine (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Vashkevych V. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Zelenkov A. I., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Belarus, Minsk)

Kolesnyk V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)

Myrzakhanian R., Doctor of Historical Sciences, (Armenia, Ierevan)

Mykhalchenko M. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)

Rafalskii O. O., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Saveliev V. L., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Soldatenko V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)

Stepyko M. T., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Editorial board Historical Sciences:

Voitsekhivska I. N., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Drobot I. I., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Zhurba M. A., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Lazko G. G., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Belarus, Minsk)

Lysak V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Mariupol)

Mezga M. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Belarus, Homel)

Mykhailiuk V. P., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Starobilsk)

Stoian T. A., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Sushko O. O., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Chernega L. M., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Shapoval Y. I., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Hileya: Scientific Bulletin. – Kyiv : «Publishing house «Hileya», 2019. – Volume 146 (№ 7). Part 1. Historical Sciences. – 141 p.

The collections' concept is based on a multifaceted scientific coverage of the problems of formation of informational civilization. The main headings cover areas of historical, philosophical and political sciences. It is designed for specialists in the humanities and socio-political sciences.

УДК 130.2

**ДЕЯКІ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ
АСПЕКТИ КИЇВСЬКОГО МОДЕРНУ
SOME CULTURAL AND HISTORICAL
ASPECTS OF KYIV'S MODERN**

Братусь І. В.,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри образотворчого мистецтва, Київський
університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна),
e-mail: kulturolog@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-8747-2611

Михалевич В. В.,

кандидат культурології, доцент, доцент
кафедри образотворчого мистецтва, Київський
університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна),
e-mail: v.mykhalevych@kubg.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0003-4847-5833

Гунька А. М.,

викладач кафедри образотворчого мистецтва,
Київський університет ім. Бориса Грінченка (Київ,
Україна), e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0003-4455-1640

Bratus I. V.,

*Candidate of Philological Sciences, Associate
Professor, Associate Professor, Department of Fine
Arts, Kyiv University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine),
e-mail: kulturolog@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-8747-2611*

Mykhalevych V. V.,

*Candidate of cultural studies, Associate Professor,
Associate Professor, Department of Fine Arts, Kyiv
University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine),
e-mail: v.mykhalevych@kubg.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0003-4847-5833*

Gunka A. M.,

*lecturer of the Department of Fine Arts, Kyiv
University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine),
e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0003-4455-1640*

З'ясовуються особливості стилю модерн в київському архітектурному просторі. Аналізується творчість архітектора стилю модерн Е. Братсмана. Виявляються такі характерні риси творчості архітектора як дотримання канонів стилю модерн в класичній європейській манері.

Ключові слова: модерн, архітектура, український модерн, київська школа модерну, В. Городецький, Е. Братсман, «Гіпно-Палас», «Будинок вдови, що плаче», готель «Прем'єр Палас».

This article clears up the peculiarities of modern style in the Kiev architectural area. The work of architect E. Bradtman of the modern style is analyzed. The following features are identified in the works of architect as adherence to the canons of the modern art in classical European style.

Keyword: modern, architecture, Ukrainian modern, Kyiv school of modern, V. Gorodetsky, E. Bradtman, «Гіпно-Палас», «House of the weeping widow», hotel «Premier Palace».

Модерн був покликаний створити навколо людини цілісне, естетичне, просторове та предметне середовище, художньо збагатити сферу повсякденного життя, зокрема, створити унікальне побутове середовище. Це художній світогляд, який тяжіє до естетизації навколишнього середовища і якому властиві умисно примхливі, мінливі

форми, вигадливість ліній, асиметрія, незвичайні, підкреслено індивідуалізовані задуми, в яких усі рішення підпорядковані єдиній образно-символічній ідеї. Риси модерну ми знаходимо в усьому: архітектурі й живописі, монументальному мистецтві, книжковій графіці, плакаті, рекламі, дизайні та одязі.

Архітектура модерну шукала єдності конструктивних та художніх засад, започаткувала вільне, функціонально обгрунтоване планування, застосовувала каркасні конструкції, різноманітні будівельні та оздоблювальні матеріали (залізобетон, скло, кований метал, необроблений камінь, фанеру тощо).

Явище це було характерне для різних європейських країн, в яких, поширюючи основні стилістичні риси модерну, не відкидало історичного і культурного підґрунтя. Завдяки цьому з'являлись регіональні особливості цього стилю. В Росії (а також в Україні) цей рух також був широким і потужним, охопив період з 1880-х по 1930-ті рр.

Український модерн – художній стиль, який увібрав національні риси, характерні пропорції національної будівлі-хати, і надав нового значення засобам українського бароко в храмовому та світському будівництві з урахуванням сучасних естетичних потреб та зручності [9].

У Києві модерн мав блискavicну історію – спалах доби, що падаючою зіркою освітив злам століть. Усього в місті можна нарахувати близько 260 будівель у цьому стилі, що збереглися донині. Стиль модерн відіграв вагомий роль у становленні архітектурного обличчя міста [3].

Київ бачив і доволі вдалі взірці, й досить посередні. Але історичний присуд безпристрасно констатує – модерн сьогодні увійшов перлиною до скарбниці архітектурних надбань міста. Саме в цьому стилі щасливо злилося людське бажання покращити життя через технічні нововведення не за рахунок естетичного смаку, а навпаки – органічно поєднати мистецтво та інженерну думку. Новий стиль не створювався на порожньому місті – він прагнув улитися до географічної й культурно неповторної гама міського середовища [4].

Наприкінці XIX століття Київ охопила «будівельна лихоманка». Саме тоді з'явилися сотні великих багатопверхових житлових будинків, різноманітні громадські споруди. Автором деяких з них був епатажний архітектор Владислав Городецький.

В. Городецький був різносторонньою особистістю в плані творчої діяльності. Всі його будинки вирізняються вивірєністю форм і підпорядковані основному задуму архітектора. Кожна з його будівель унікальна і неповторна, бо вона ввібрала жагучий темперамент свого творця, його естетику, невситиму пристрась дивувати і радувати світ. Архітектурне «обличчя» столиці було б не таким виразним без Національного художнього музею виконаного в стилі неокласика; без стрімкого костелу святого Миколая створеного в нехарактерному для Києва стилі неоготики; без легендарного «Будинку з химерами» побудованого в період розквіту в Києві стилю модерн [6].

Зведенням «Будинку з химерами» архітектором була віддана належна данина цьому стилю, але в той же час він є практично єдиним будинком в творчому здобутку Городецького, виконаним в стилі модерн [2].

В той же час в Києві жило і творило багато інших, менш епатажних, але гідних уваги архітекторів, таких як, зокрема, Е. Братман, В. Кричевський, М. Шихонін, В. Коробцов та ін. Вони орієнтували свої будинки передусім на масового споживача і не прагнули перетворювати їх на елітарні об'єкти. Значною мірою це пояснюється ще й тим, що найвідоміші будівлі модерну в Києві – це не приватні особняки, а прибуткове житло, що диктувало свої вимоги під час проектування і будівництва [1].

Одним із архітекторів, які цілеспрямовано розвивали і відточували основні риси, що властиві класичній манері європейського модерну був Е. Братман. Його творчі здобутки, наряду з іншими тогочасними архітекторами, сприяли розвитку і становленню стилю модерн в Києві.

Виходець із німецької родини Едуард–Фердинанд Петрович Братман народився 23 січня 1856 р. у Санкт–Петербурзі. Після закінчення 1878 р. Петербурзької імператорської академії мистецтв він був відзначений першою срібною медаллю, а згодом, 1886 р., отримав звання класного художника III ступеня [1].

Наприкінці 1880–х рр. Едуард Братман переїздить до Києва. У 1898–1917 і 1919–1920 рр. він обіймав посаду київського міського архітектора, паралельно з І. Ніколаєвим та О. Кривошеєвим контролював забудову Подільської та Плоської частин міста, був архітектором Київського кредитового товариства, техніком Приказу громадської опіки.

З 1903 р. він викладав архітектуру в Київському художньому училищі. Разом із архітекторами В. Городецьким, І. Ніколаєвим та художниками О. Мурашком, С. Світославським у 1912–1917 рр. входив до складу комісії «Про красу міста» [8].

Вже після революції та громадянської війни, у 1920–1926 рр., залишився у Києві, де працював районним архітектором.

У творчості Едуарда Петровича Братмана простежується розвиток від неоренесансу і необароко до декоративного і зрілого модерну. Також він використовував форми модернізованого ампіру, українського модерну та неоросійського стильового напрямку. Працюючи переважно у модерні, він був віртуозом цього стилю. Першою будівлею у стилі модерн став цирк Крутикова, зведений у 1903 р. на вулиці Миколаївській.

Однією з його перших архітектурних споруд, збудованих у Києві, був житловий будинок по вул. Львівській (нині – Артема), 22 (1886), – неокласицизм. Протягом 1898–1917 рр. ним були збудовані мавзолей міського голови С. М. Сольського на Лук'янівському кладовищі, особняк С. Аршавського (вул. Лютеранська, 23), – ранній модерн, прибутковий будинок Л. Б. Гінзбурга (вул. Миколаївська (нині – вул.

Городецького), 9, (1901), – модерн, прибутковий будинок (вул. Миколаївська (нині – вул. Городецького), 15, (1901), – модерн, прибутковий будинок (бульвар Б. Хмельницького), 10, – модерн [7].

Серед інших споруд Едуарда Братмана – хірургічний корпус лікарні, заснованої купцем І. Зайцевим, на вул. Кирилівській (нині – Фрунзе), 63 (1911 р.), пожежна частина з каланчею на Подолі (1911 р.) та Євангелічна лікарня по вул. Новопавлівській (нині – вул. Ю. Коцюбинського), 9 (спільно з архітектором Кольманом, 1913, нині – один із корпусів Інституту урології АМН України), драматичний театр Соловцова (нині – театр Івана Франка) на площі Івана Франка, 3 (1898), – еkleктика [1].

Сам архітектор мешкав у Києві в особняку, збудованому за власним проектом по вул. Осіївській (нині вул. Герцена, 6) зі своєю дружиною Пауліною Християнівною, її сестрою Ольгою Християнівною Рутке та племінниками [1].

Більшість споруд Е. Братмана виконана в раціоналістичному напрямі стилю модерн [9]. Серед оригінальних творів цього архітектора як найбільш яскраві та характерні можна виділити декілька унікальних архітектурних споруд, таких як «Гіппо–Палас», «Будинок вдови, що плаче» та готель «Прем'єр Палас».

У 1903 р. на замовлення дресирувальника коней П. С. Крутикова Е. Братманом було побудовано єдиний на той час у Європі двоповерховий цирк, названий на честь замовника. Будівля цирку спочатку призначалася для виступів вершників на конях, звідси і її назва – «Гіппо–Палас» (кінний палац).

Фасад будівлі прекрасно вписався в ламану лінію цієї частини Миколаївської вулиці. Незважаючи на те, що будівля цирку мала горизонтальну спрямованість, завдяки декоративним елементам, а також складній багаторівневості, споруда виглядала більш легкою і витонченою. Найбільшу увагу привертала виступаюча вхідна група своїми високими вітражними вікнами, квадратними напівколонами, декоративним оздобленням, а також напівсферичним фронтоном [2].

Ми торкнулися лише деяких аспектів модерну в Києві. Сподіваємося, що подальші розвідки розширять уявлення про модерн та його основних творців у Києві.

Список використаних джерел

1. 'Адресная и справочная книга «Весь Киев» на 1900 год', 1900, К, с.376; Друг, ОМ., Малаков, ДВ., 2004. 'Особняки Киева', К.: Вид–во «Кий», с.627.
2. Барановский, Г.В., 1908. 'Архитектурная энциклопедия второй половины XIX века', Т.2. Общественные здания (А–В), СПб.: тит. Строитель, с.88.
3. 'Історія українського мистецтва': У 6 т., 1970, Т.4: Мистецтво другої половини XIX–XX століття, К.: Голов. ред. УРЕ, 443 с.
4. 'Київ: Архитектурно–історический очерк', 1982, Шулькевич М. М., Дмитренко Т. Д., К.: Будівельник, 442 с.
5. Леонтович, В., 1961. 'Архитекторы, инженеры–строители и скульпторы, работавшие в Киеве в период с 1855–1925 гг.', К., Вып.1, с.6.

6. Малаков, Д., 1999. 'Архітектор Городецький: архівні розвідки', К.: *Кий*, 237 с.: іл.
7. Малаков, Д., 1997. 'Головні архітектори Києва', *Київ*, №1, 5 6, с.179–184.
8. Тимофієнко, ВГ., 1999. 'Зодчі України кінця XVIII – початку XX століть: Біографічний довідник', К.: *НДІТІАМ*, 478 с.
9. Чепелик, ВВ., 2000. 'Український архітектурний модерн', Упорядник З. В. Мойсеєнко–Чепелик, К.: *КНУБА*, с.9.
10. Ясневич, ВЕ., 1988. 'Архитектура Украины на рубеже XIX–XX веков', К.: *Будівельник*, 184 с.: іл.
11. Братусь, ІВ., Михалевич, ВВ. 'Історико–культурний аспект вшанування видатного авіаконструктора Олега Антонова в Києві', *Матеріали V міжнародної науково–практичної конференції «Перспективи розвитку сучасної науки»* (29–30 вересня 2017 року), с.50–52.

References

1. 'Adresnaja i spravocnaja kniga «Ves' Kiev» na 1900 god (Address and reference book «All Kiev» for 1900)', 1900, K, s.376; Drug, ОМ., Malakov, DV., 2004. 'Osobnjaki Kieva (Mansions of Kiev)', К.: *Vid-vo «Kij»*, s.627.
2. Baranovskij, GV., 1908. 'Arhitekturnaja jenciklopedija vtoroj poloviny XIX veka (Architectural encyclopedia of the second half of the XIX century)', T.2. Obshhestvennye zdanija (A–V), SPb.: *tip. Stroitel'*, s.88.
3. 'Istorija ukrai'ns'kogo mystectva (History of Ukrainian art)': U 6 t., 1970, T.4: Mystectvo drugoi' polovyny XIX–XX stolittja, К.: *Golov. red. URE*, 443 s.
4. 'Kiev: Arhitekturno–istoricheskij ocherk (Kiev: Architectural – Historical Essay)', 1982, Shul'kevich M. M., Dmitrenko T. D., К.: *Budivel'nik*, 442 s.
5. Leontovich, V., 1961. 'Arhitektory, inzhenery–stroiteli i skul'ptory, rabotavshie v Kieve v period s 1855–1925 gg. (Architects, civil engineers and sculptors who worked in Kiev from 1855–1925)', К., Vyp.1, s.6.
6. Malakov, D., 1999. 'Arhitektor Gorodec'kyj: arhivni rozvidky (Architect Gorodetsky: archival intelligence)', К.: *Kyj*, 237 s.: іл.
7. Malakov, D., 1997. 'Golovni arhitektory Kyjeva (The main architects of Kiev)', *Kyj*, №1, 5 6, s.179–184.
8. Tymofijenko, VG., 1999. 'Zodchi Ukrai'ny kincja XVIII – pochatku XX stolit': Biografichnyj dovidnyk (Ukrainian Zodiacs of the late XVIII – early XX centuries: Biographical guide)', К.: *NDITIAM*, 478 s.
9. Chepelyk, VV., 2000. 'Ukrai'ns'kyj arhitekturnyj modern (Ukrainian architectural modern)', Uporjadnyk Z. V. Mojsiejenko–Chepelyk, К.: *KNUBA*, s.9.
10. Jasnevich, VE., 1988. 'Arhitektura Ukrainy na rubezhe XIX–XX vekov (Architecture of Ukraine at the turn of the XIX – XX centuries)', К.: *Budivel'nik*, 184 s.: іл.
11. Bratus', IV., Myhalevych, VV. 'Istoryko–kul'turnyj aspekt vshanuvannja vydatnogo aviakonstruktora Olega Antonova v Kyjevi (Historical and cultural aspect of honoring the famous aircraft designer Oleg Antonov in Kiev)', *Materialy V mizhnarodnoi' naukovy–praktichnoi' konferencii «Perspektyvy rozvytku suchasnoi' nauky»* (29–30 veresnja 2017 roku), s.50–52.

* * *

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Адабаш М. О. Населення села Ярославки у другій половині XVIII ст. (за матеріалами відомостей Києво-Видубицького Свято-Михайлівського чоловічого монастиря)	7
Акименко К. В. Діяльність Світової Координаційної Ради Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій щодо залучення молоді української діаспори до націоналістичного руху (1964 – початок 1990-х років)	13
Бричка А. В. Послідовники Паїсія Величковського та його вплив на розвиток української духовної культури	17
Братусь І. В., Михалевич В. В., Гунька А. М. Деякі культурно-історичні аспекти київського модерну	22
Бровко А. Г. Благодійність як соціокультурний феномен в античному суспільстві	25
Букреєв Т. Б. Досвід боротьби із правопорушеннями неповнолітніх на Півдні України у період формування радянського тоталітарного режиму	29
Вербовий О. В. Відновлення навчального процесу в Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка (1943–1953 рр.)	35
Григорук Н. А. Внутрішньополітична діяльність російського імператора Павла I	40
Жданович О. П. Візантійський історик Менандр Протектор та його епоха	45
Закревський Бартош. 18 Дивізія Піхоти Війська Польського на Подільському фронті (1.10.1919–22.01.1920)	49
Ілларіонов О. О. Еволюція політичних поглядів Субхаса Чандра Боса на прикладі його праці «Fundamental questions of Indian Revolution»	55
Каріков С. А. Саксонські церковні статuti доби лютеранської конфесіоналізації	59
Корзун О. В. Наукова діяльність вчених селекційно-дослідних установ УРСР упродовж 1941–1945 рр.	62
Красніцька Г. М. Культура України на етапі становлення незалежності	67
Мельник В. В. Внесок учених Українського науково-дослідного інституту птахівництва у розвиток птахівництва в Українській РСР	70
Михайлюк М. В. Участь галичан у львівських погромах липня 1941 року: історіографічний дискурс	76
Najafli Ramiz. Materials of Kalbajar Museum as a source of study of Azerbaijani castles (Матеріали Калбаджарського музею як джерело вивчення Азербайджанських замків)	84
Сайко М. М. Землеволодіння в Північній Італії на початку II ст. за даними Велейської таблиці	88
Скокова Н. Д. Самоуправління єврейської національної меншини Східної Галичини: від традиції до модерну (1918–1924 рр.)	94
Старка В. В. Побут сільського населення Західної України в умовах суспільних трансформацій 1939–1941 рр.	97
Стеценко В. І. Імперська цензурна політика щодо українського книговидання наприкінці XIX – на початку XX ст. та поширення творів Івана Франка на території Наддніпрянської України	103
Сухих А. Ю. Суспільно-політичні настрої місцевого населення Волині в контексті протистояння між радянськими партизанами й українським повстансько-підпільним рухом під час німецької окупації	108
Терентьев М. О. Мобілізація сталінським режимом українських селян на відбудову промислового виробництва і транспорту республіки у 1943–1945 рр.	113
Hanson Kenneth. The Last Supper as Messianic banquet: a Qumranic overlay (Остання Вечера як банкет Месії: Кумранський відбиток)	123
Широколава М. В. Участь представників різних соціальних верств у розбудові і розвитку початкової народної освіти в Харківській губернії в другій половині XIX – на початку XX століть	129

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Криськов А. А. Рецензія на монографію: Кравчука Л. В. Суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації на Тернопільщині (вересень 1939 – червень 1941 рр.), Тернопіль: Укрмедкнига, 2017, 600 с.	135
---	-----

CONTENT

HISTORICAL SCIENCES

Adabash M. O. The population of the village Yaroslavka in the second half of the XVIII century (based on the materials of registers of the St. Michael's Vydubets'kyi monastery in Kyiv)	7
Akymenko K. V. Activities of the World Coordinating Council of Ideologically Related Nationalist Organization involving Ukrainian Diaspora Youth in the Nationalist Movement (1964 – early 1990s)	13
Brychka A. V. Followers of Paisy Velychkovsky and its impact on the development of Ukrainian spiritual culture	17
Bratus I. V., Mykhalevych V. V., Gunka A. M. Some cultural and historical aspects of Kyiv's modern	22
Brovko A. G. The charity as a sociocultural phenomenon in ancient society	25
Bukreev T. B. The experience of overcoming children's criminality in South Ukraine during the formation of the soviet totalitarian regime	29
Verbovyi O. V. Restoration of the educational process in Kyiv State University named after T. G. Shevchenko (1943–1953)	35
Hryhoruk N. A. Internal political activity Russian emperor Pavlas I	40
Zhdanovych O. P. Byzantine's historian Menander the Guardian (Protector) and his age	45
Zakrzewski Bartosz. 18 Infantry Division of the Polish Army on the Podolski Front (1.10.1919–22.01.1920)	49
Illarionov O. O. Evolution of the Subhas Chandra Bose's political views by the example of his work «Fundamental questions of Indian Revolution»	55
Karikov S. A. Saxon church ordinances of the Lutheran confessionalization age	59
Korzun O. V. There is scientific activity of scientists of the plant-breeding-experienced establishments of Ukraine during 1941–1945	62
Krasnitska H. M. Culture of Ukraine at the stage of development of independence	67
Melnyk V. V. Contribution of scientists of Ukrainian research institute of poultry on development of poultry farming in Ukrainian SSR	70
Mykhailiuk M. V. Participation of Galicians in Lviv pogroms of July 1941: historiographical discourse	76
Najafli Ramiz. Materials of Kalbajar Museum as a source of study of Azerbaijani castles	84
Saiko M. M. Land tenure in Northern Italy at the beginning of the 2nd century according to the Veleia table data	88
Skokova N. D. Local self-government of the Jewish national minority of East Galicia: from tradition to modernization (1918–1924)	94
Starka V. V. The life of the rural population in Western Ukraine in conditions of public act 1939–1941	97
Stetsenko V. I. Imperial censored policy on Ukrainian bookkeeping at the end of the 19 – at the beginning of 20 centuries and the extension of Ivan Franco works in the territory of Naddniprovska Ukraine	103
Sukhykh A. Yu. Socio-political mood the local population of Volyn' in the context of the confrontation between the soviet partisans and the Ukrainian rebel-underground movement during the German occupation	108
Terentyev M. O. Mobilization of the Stalinist regime of Ukrainian peasants for the restoration of industrial production and transport of the republic in 1943–1945	113
Hanson Kenneth. The Last Supper as Messianic banquet: a Qumranic overlay	123
Shyrokolava M. V. The research paper covers the forms of private and public initiative in the field of primary education in the Kharkiv province in the second half of the 19 th and early 20 th centuries	129

SCIENTIFIC LIFE

Kriskov A. A. Review of the monograph: Kravchuk L. V. Socio-political and socio-economic transformations in Ternopil region (September 1939 – June 1941), Ternopil: Ukrmedkniga, 2017, 600 s.	135
---	-----

Правила оформлення та подання рукопису до наукового видання «ГІЛЕЯ: НАУКОВИЙ ВІСНИК: ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ»

1. Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

2. Мова написання рукопису: статті подаються мовою оригіналу: українська, російська, англійська, німецька, французька, іспанська, польська, чеська.

3. Рукопис статті подається до редакції у формі: файлу рукопису, який надсилається на електронну адресу редакції gileya.org.ua@gmail.com у форматі «Автор – Назва статті.doc».

4. Рукопис статті не має містити заборонених до друку матеріалів, оскільки збірник є відкритим джерелом інформації. Авторський текст не має бути опублікованим раніше та не бути перекладом раніше опублікованої статті. За зміст статті та інформаційне наповнення несе відповідальність автор статті та рецензенти.

5. Рішення про можливість публікації статті приймає редколегія та незалежні рецензенти.

6. Загальні вимоги до рукопису статті:

- **обсяг рукопису – 20–24 тис. знаків** (як виняток, не більше **40 тис. знаків**), включаючи рисунки та таблиці;
- стаття повинна бути підготовлена за допомогою редактора **Microsoft Word for Windows** (версії 97, 2000, XP, 2003, 2007) або сумісного редактора;
- **формат аркуша – А4 (210x297), орієнтації сторінки – «книжна»; інтервал між рядками – 1,5 пт;**
- **рисунки, фотографії, графіки слід вставляти в текст статті як об'єкт.** Положення об'єкта – «в тексті»;
- **рисунки**, створені у вбудованому у Microsoft Word редакторі рисунків, слід подавати як згруповані об'єкти;
- **рисунки та таблиці** не повинні розривати речення в абзаци, тобто вони мають бути розташовані після того абзацу, в якому на них робиться перше посилання в тексті.

7. Розташування структурних елементів статті:

- **індекс УДК;**
- **ім'я, по-батькові, прізвище автора** (авторів);
- **науковий ступінь, вчене звання; посада і місце роботи** (подається без скорочень); **e-mail; ORCID** (<http://orcid.org/>).
- **назва статті та анотація** українською (або регіональною мовою) та англійською мовами. Анотація повинна бути структурованою, містити мету дослідження, застосовані методи, основні одержані висновки;
- **ключові слова** українською (або регіональною мовою) та англійською мовами;
- **Список використаних джерел.** Список літератури наводиться наприкінці статті у алфавітному порядку на мові оригіналу, відповідно до **Harvard Referencing style (гуманітарні науки та суспільні науки) – (http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/16051/22/Harvard_Referencing_style.PDF)**.
- **References.** Список літератури транслітерується латинськими літерами (References). Якщо наукова праця написана мовою, що використовує кириличний алфавіт, то її бібліографічний опис необхідно транслітерувати латинськими літерами. Після назви праці латинськими літерами зазначається переклад англійською мовою у дужках.

8. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком: [7, с. 123], де 7– номер джерела за списком використаних джерел, 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1; 4; 8] або [2, с. 32; 9, с. 48; 11, с. 257]. Посилання на архівні джерела – [15, арк. 258, 231зв].

9. Рукопис статті, автори яких не мають наукового ступеня, супроводжуються зовнішньою рецензією кандидата або доктора наук за фахом публікації або витягом із протоколу засідання кафедри (відділу) про рекомендацію статті до друку. Рецензія завіреною печаткою. Рецензія або витяг з протоколу подається у сканованому вигляді електронною поштою.

10. Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.

11. Відомості про автора (авторів): прізвище, ім'я, по-батькові, вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи (без скорочень), службова і домашня адреси з поштовим індексом, контактний телефон, e-mail, відділення Нової пошти.

